

Filoláos

Fragmenta DK 44 B

B 1 = Diogenés Laertios, Vitae philosophorum VIII, 85

πρῶτον ἐκδοῦναι τῶν Πυθαγορικῶν [τὰ] Περὶ φύσεως, ὧν ἀρχὴ ἦδε·

(1) ἅ φύσις δ' ἐν τῷ κόσμῳ ἀρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, (2) καὶ ὅλος [ὁ] κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα.

B 2 /1 = Stobaios, Anthologium I, 21, 7a = I, 187, 16 Wachsmuth (ed. Huffmann)

Ἐκ τοῦ Φιλολάου Περὶ κόσμου·

(1) ἀνάγκη τὰ ἔοντα εἶμεν πάντα ἢ περαίνοντα ἢ ἄπειρα ἢ περαίνοντά τε καὶ ἄπειρα· (2) ἄπειρα δὲ μόνον οὐκ αἰεὶ. (3) ἐπεὶ τοίνυν φαίνεται οὐτ' ἐκ περαινόντων πάντων ἔοντα οὐτ' ἐξ ἀπείρων πάντων, (4) δῆλον τᾶρα ὅτι ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπείρων ὅ τε κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ συναρμόχθη. (5) δηλοῖ δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖς ἔργοις. (6) τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ περαινόντων περαίνοντι, (7) τὰ δ' ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπείρων περαίνοντί τε καὶ οὐ περαίνοντι, (8) τὰ δ' ἐξ ἀπείρων ἄπειρα φανέονται.

B 2 /2 = Damaskios, De principiis I, 101, 3 Ru.

τὸ ὄν ἐκ πέρατος καὶ ἀπείρου, ὡς ἐν τε Φιλήβῳ (23c) λέγει ὁ Πλάτων καὶ Φιλόλαος ἐν τοῖς Περὶ φύσεως.

B 3 = Iamblichos, In Nicomachi arithmetica 7,8 - 8,7 Pistelli (ed. Huffmann)

κυρίως δὲ τὸ μὲν συνεχὲς καὶ ἠνωμένον καλοῖτ' ἂν μέγεθος, τὸ δὲ παρακείμενον καὶ διηρημένον πλῆθος. (...) ἀλλὰ τοῦ μὲν ἠνωμένου ἐπ' ἄπειρον μὲν ἐκ παντός ἐστιν ἡ τομὴ, ἡ δ' αὖξησης ἐπὶ ὠρισμένον· τοῦ δὲ πλῆθους κατὰ ἀντιπεπόνθησιν ἐπ' ἄπειρον

μὲν ἢ αὐξῆσις, ἔμπαλιν δὲ ἢ τομῇ ἐπὶ ὠρισμένον, φύσει δὴ κατ' ἐπίνοιαν ἀμφοτέρων ἀπειρῶν ὄντων, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιστήμαις ἀπεριορίστων·

(7,24) 'ἀρχὰν' γὰρ 'οὐδὲ τὸ γνωσούμενον ἐσσεῖται πάντων ἀπειρῶν ἐόντων' κατὰ τὸν Φιλόλαον.

ἀναγκαίου δὲ ὄντος ἐπιστήμης φύσιν ἐνοραῶσθαι τοῖς οὖσιν οὕτως ὑπὸ θείας ἠκριβωμένοις προνοίας, ἀποτεμόμεναι ἑκατέρου καὶ περατώσασαί τινες ἐπιστήμαι τὸ περιληφθὲν αὐταῖς, ἀπὸ μὲν τοῦ πλήθους ποσὸν ἐκάλεσαν, ὅπερ ἤδη γνώριμον, ἀπὸ δὲ τοῦ μεγέθους κατὰ τὰ αὐτὰ πηλίκον· καὶ τὰ ἀμφότερα αὐτῶν γένη ἐπιστήμαις ὑπήγαγον ταῖς ἑαυτῶν εἰδήσεσιν, ἀριθμητικῇ μὲν τὸ ποσόν, γεωμετρία δὲ τὸ πηλίκον.

B 4 = Stobaios, Anthologium I, 21, 7b (188, 5 Wachsm.)

καὶ πάντα γὰρ μὰν τὰ γινγνωσκόμενα ἀριθμὸν ἔχοντι· οὐ γὰρ οἷόν τε οὐδὲν οὔτε νοηθῆμεν οὔτε γνωσθῆμεν ἄνευ τούτου.

B 5 = Stobaios, Anthologium I, 21, 7c (188, 9 Wachsm.)

ὁ γὰρ μὰν ἀριθμὸς ἔχει δύο μὲν ἴδια εἶδη, περισσὸν καὶ ἄρτιον, τρίτον δὲ ἀπ' ἀμφοτέρων μειχθέντων ἀρτιοπέριττον· ἑκατέρω δὲ τῶν εἰδῶν πολλὰ μορφαί, ἅς ἕκαστον αὐταυτὸ σημαίνει.

B 6 = Stobaios, Anthologium 7d; 188,14 Wachsmuth (ed. DK)

περὶ δὲ φύσις καὶ ἀρμονίας ὧδε ἔχει· ἅ μὲν ἐστὼ τῶν πραγμάτων αἰδῖος ἔσσα καὶ αὐτὰ μὲν ἅ φύσις θεῖαν γὰρ καὶ οὐκ ἀνθρωπίνην ἐνδέχεται γινῶσιν πλέον γὰρ ἢ ὅτι οὐχ οἷόν τ' ἦν οὐθὲν τῶν ἐόντων καὶ γινγνωσκόμενον ὑφ' ἀμῶν γὰρ γενέσθαι μὴ ὑπαρχούσας τὰς ἐστοῦς τῶν πραγμάτων, ἐξ ὧν συνέστα ὁ κόσμος, καὶ τῶν περαινόντων καὶ τῶν ἀπειρῶν. ἐπεὶ δὲ ταὶ ἀρχαὶ ὑπᾶρχον οὐχ ὁμοῖαι οὐδ' ὁμόφυλοι ἔσσαι, ἤδη ἀδύνατον ἦς κα αὐταῖς κοσμηθῆναι, εἰ μὴ ἀρμονία ἐπεγένετο ὠιτινῶν

ἄδε τρόπῳ ἐγένετο. τὰ μὲν ὧν ὁμοῖα καὶ ὁμόφυλα ἀρμονίας οὐδὲν ἐπεδέοντο, τὰ δὲ ἀνόμοια μηδὲ ὁμόφυλα μηδὲ ἰσοταγῆ ἀνάγκη τᾶι τοιαύται ἀρμονίαι συγκεκλειῖσθαι, οἷαι μέλλοντι ἐν κόσμῳ κατέχεσθαι.

“ἀρμονίας δὲ μέγεθος ἐστὶ συλλαβὰ καὶ δι’ ὄξειᾶν· τὸ δὲ δι’ ὄξειᾶν μείζον τᾶς συλλαβᾶς ἐπογδόωι. ἔστι γὰρ ἀπὸ ὑπάτας ἐπὶ μέσσαν συλλαβὰ, ἀπὸ δὲ μέσσης ἐπὶ νεάταν δι’ ὄξειᾶν, ἀπὸ δὲ νεάτας ἐς τρίταν συλλαβὰ, ἀπὸ δὲ τρίτας ἐς ὑπάταν δι’ ὄξειᾶν· τὸ δ’ ἐν μέσῳ μέσσης καὶ τρίτας ἐπόγδοον· ἃ δὲ συλλαβὰ ἐπίτριτον, τὸ δὲ δι’ ὄξειᾶν ἡμιόλιον, τὸ διὰ πασᾶν δὲ διπλόον. οὕτως ἀρμονία πέντε ἐπόγδοα καὶ δύο διέσεις, δι’ ὄξειᾶν δὲ τρία ἐπόγδοα καὶ διέσεις, συλλαβὰ δὲ δύο ἐπόγδοα καὶ διέσεις.”

Cfr. Boëthius, *Inst. mus.* III, 8; 278, 11 Friedl.:

Philolaus igitur haec atque his minora spatia talibus definitionibus includit: diesis, inquit, est spatium quo maior est sesquitertia proportio duobus tonis. comma vero est spatium, quo maior est sesquioctava proportio duabus diesibus, id est duobus semitoniis minoribus. schisma est dimidium commatis, diaschisma vero dimidium dieseos, id est semitonii minoris.

B 6a = Níkomachos, *Harmonicum enchiridion* 9 (ed. Huffmann)

Μαρτυρία τῶν εἰρημένων ἀπὸ τοῦ Φιλολάου.

Ἵτι δὲ τοῖς ὑφ’ ἡμῶν δηλωθεῖσιν ἀκόλουθα καὶ οἱ παλαιότατοι ἀπεφαίνοντο, ἀρμονίαν μὲν καλοῦντες τὴν διὰ πασῶν, συλλαβὰν δὲ τὴν διὰ τεσσάρων (πρώτη γὰρ σύλληψις φθόγγων συμφώνων), δι’ ὄξειᾶν δὲ τὴν διὰ πέντε (συνεχῆς γὰρ τῆ πρωτογενεῖ συμφωνία τῆ διὰ τεσσάρων ἐστὶν ἢ διὰ πέντε ἐπὶ τὸ ὄξυ προχωροῦσα), σύστημα δὲ ἀμφοτέρων συλλαβᾶς τε καὶ δι’ ὄξειᾶν ἢ διὰ πασῶν (ἐξ αὐτοῦ τούτου ἀρμονία κληθεῖσα, ὅτι πρωτίστη ἐκ συμφωνιῶν συμφωνία ἡρμόσθη) δῆλον ποιεῖ Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρου διάδοχος οὕτω πως ἐν τῷ πρώτῳ φυσικῷ λέγων. ἀρκεσθησόμεθα γὰρ ἐνὶ μάρτυρι διὰ τὴν ἔπειξιν, εἰ καὶ πολλοὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ ὅμοια πολλαχῶς λέγουσιν. ἔχει δὲ οὕτως ἢ τοῦ [Φιλολάου] λέξις.

„ἀρμονίας δὲ μέγεθος [ἔστι] συλλαβὰ καὶ δι' ὀξειᾶν. τὸ δὲ δι' ὀξειᾶν μείζον τᾶς συλλαβᾶς ἐπογδόω. ἔστι γὰρ ἀπὸ ὑπάτας [ἐπὶ μέσσαν] συλλαβὰ, ἀπὸ δὲ [μέσσας ἐπὶ] νεάταν δι' ὀξειᾶν, ἀπὸ δὲ νεάτας ἐς τρίταν συλλαβὰ, ἀπὸ δὲ τρίτας ἐς ὑπάταν δι' ὀξειᾶν. τὸ δ' ἐν μέσῳ μέσας καὶ τρίτας ἐπόγδοον, ἃ δὲ συλλαβὰ ἐπίτριτον, τὸ δὲ δι' ὀξειᾶν ἡμιόλιον, τὸ διὰ πασᾶν δὲ διπλόον. οὕτως ἀρμονία πέντε [ἐπόγδοα καὶ δύο διέσεις]. δι' ὀξειᾶν [δὲ] τρία ἐπόγδοα καὶ διέσεις, συλλαβὰ δὲ δύο ἐπόγδοα καὶ διέσεις.”

μεμνησθαι δὲ δεῖ, ὅτι τρίτην νῦν καλεῖ τὴν ἐν τῇ ἑπταχόρδῳ παραμέσῃ, πρὸ τῆς τοῦ διαζευγνύντος τόνου παρενθέσεως τῆς ἐν ὀκταχόρδῳ. ἀπεῖχε γὰρ αὕτη τῆς παρανεάτης τριημιτόνιον ἀσύνθετον, ἀφ' οὗ διαστήματος ἢ μὲν παρεντεθεῖσα χορδὴ τόνον ἀπέλαβε, τὸ δὲ λοιπὸν ἡμιτόνιον μεταξὺ τρίτης καὶ παραμέσης ἀπελείφθη ἐν τῇ διαζεύξει. εὐλόγως οὖν ἢ πάλαι τρίτη διὰ τεσσάρων ἀπεῖχε τῆς νήτης, ὅπερ διάστημα νῦν ἀπέλαβεν ἢ παραμέση ἀντ' ἐκείνης. οἱ δὲ τοῦτο μὴ συνιέντες αἰτιῶνται ὡς οὐκ ὄντος δυνατοῦ ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ εἶναι τρίτην ἀπὸ νήτης. ἄλλοι δὲ οὐκ ἀπιθάνως τὸν παρεντεθέντα φθόγγον οὐχὶ μεταξὺ μέσης καὶ τρίτης ἐντεθῆναί φασιν, ἀλλὰ μεταξὺ τρίτης καὶ παρανεάτης· καὶ αὐτὸν μὲν τρίτην ἀντ' ἐκείνης ἐπικληθῆναι, τὴν δὲ πάλαι τρίτην παραμέσῃ ἐν τῇ διαζεύξει γενέσθαι. τὸν δὲ Φιλόλαον τῷ προτέρῳ ὀνόματι τὴν παραμέσῃ τρίτην καλέσαι καίτοι διὰ τεσσάρων οὔσαν ἀπὸ τῆς νήτης.

B 7 = Stobaios, Anthologium I, 21, 8 (189, 17 Wachsmuth), ed. Huffmann

τὸ πρῶτον ἀρμοσθέν, τὸ ἔν, ἐν τῷ μέσῳ τᾶς σφαίρας ἐστία καλεῖται.

B 8 = Iamblichos, In Nicomachi arithmetica introductionem 77, 9 Pistelli

ἢ μὲν μονὰς ὡς ἂν ἀρχὴ οὔσα πάντων κατὰ τὸν Φιλόλαον (οὐ γὰρ ἐν φησιν ἀρχὰ πάντων;) ...

B 9 = Iamblichos, In Nicomachi arithmetica introductionem 19, 21 Pistelli

Filoláos, verze 10. 12. 2012

έτέρου γὰρ καιροῦ διερευνᾶν ἐπὶ πλέον πῶς καὶ τετραγωνισθέντος ἀπὸ τῆς στιχηδὸν ἐκθέσεως τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἐλάττονα πιθανὰ ἐπισυμβαίνει φύσει καὶ οὐ νόμωι, ὡς φησί που Φιλόλαος.

B 10 /1 = Nikomachos Mathem., Introductio arithmetica II, 19, 1 Hoche; 115, 2

ἀρμονία δὲ πάντως ἐξ ἐναντίων γίνεται· ἔστι γὰρ ἀρμονία πολυμιγέων ἔνωσις καὶ δίχα φρονεόντων συμφρόνησις.

B 10 /2 = Θεόν Smyrn., De utilitate mathematicae 12, 10 Hiller

καὶ οἱ Πυθαγορικοὶ δέ, οἷς πολλαχῆι ἔπεται Πλάτων, τὴν μουσικὴν φασιν ἐναντίων συναρμογὴν καὶ τῶν πολλῶν ἔνωσιν καὶ τῶν δίχα φρονούντων συμφρόνησιν.

B 11 /1 = Θεόν Smyrn., De utilitate mathematicae 106, 10 Hiller

ἡ μέντοι δεκάς πάντα περαίνει τὸν ἀριθμόν, ἐμπεριέχουσα πᾶσαν φύσιν ἐντὸς αὐτῆς, ἀρτίου τε καὶ περιττοῦ κινουμένου τε καὶ ἀκινήτου ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ· περὶ ἧς καὶ Ἀρχύτας ἐν τῷ Περὶ τῆς δεκάδος καὶ Φιλόλαος ἐν τῷ Περὶ φύσιος πολλὰ διεξίασιν.

B 11 /2 = Stobaios, Anthologium I, prooem. cor. 3 (16, 20 Wachs.)

Φιλολάου.

θεωρεῖν δεῖ τὰ ἔργα καὶ τὴν οὐσίαν τῷ ἀριθμῷ καττὰν δύναμιν ἅτις ἐστὶν ἐν τᾷ δεκάδι· μεγάλα γὰρ καὶ παντελής καὶ παντοεργὸς καὶ θείω καὶ οὐρανίω βίω καὶ ἀνθρωπίνω ἀρχὰ καὶ ἀγεμῶν κοινωνοῦσα *** δύναμις καὶ τᾶς δεκάδος. ἄνευ δὲ τούτας πάντ' ἄπειρα καὶ ἄδηλα καὶ ἀφανῆ.

γνωμικὰ γὰρ ἅ φύσις ἅ τῷ ἀριθμῷ καὶ ἡγεμονικὰ καὶ διδασκαλικὰ τῷ ἀπορουμένω παντὸς καὶ ἀγνοουμένω παντί. οὐ γὰρ ἦς δῆλον οὐδενὶ οὐδὲν τῶν πραγμάτων οὔτε αὐτῶν ποθ' αὐτὰ οὔτε ἄλλω πρὸς ἄλλο, εἰ μὴ ἦς ἀριθμὸς καὶ ἅ τούτω οὐσία. νῦν δὲ οὗτος καττὰν ψυχὰν ἀρμόζων αἰσθήσει πάντα γνωστὰ καὶ ποτάγορα ἀλλάλοις

Filoláos, verze 10. 12. 2012

κατὰ γνώμονος φύσιν ἀπεργάζεται σωμάτων καὶ σχίζων τοὺς λόγους χωρὶς ἐκάστους τῶν πραγμάτων τῶν τε ἀπείρων καὶ τῶν περαινόντων.

ἴδοις δὲ καὶ οὐ μόνον ἐν τοῖς δαιμονίοις καὶ θείοις πράγμασι τὰν τῶ ἀριθμῶ φύσιν καὶ τὰν δύναμιν ἰσχύουσαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀνθρωπικοῖς ἔργοις καὶ λόγοις πᾶσι παντᾶ καὶ κατὰ τὰς δημιουργίας τὰς τεχνικὰς πάσας καὶ κατὰ τὰν μουσικάν. ψεῦδος δὲ οὐδὲν δέχεται ἂ τῶ ἀριθμῶ φύσις οὐδὲ ἀρμονία· οὐ γὰρ οἰκεῖον αὐτοῖς ἐστὶ. τᾶς τῶ ἀπείρω καὶ ἀνοήτῳ καὶ ἀλόγῳ φύσιος τὸ ψεῦδος καὶ ὁ φθόνος ἐστὶ. ψεῦδος δὲ οὐδαμῶς ἐς ἀριθμὸν ἐπιπνεῖ· πολέμιον γὰρ καὶ ἐχθρὸν τᾶι φύσει τὸ ψεῦδος, ἂ δ' ἀλήθεια οἰκεῖον καὶ σύμφυτον τᾶι τῶ ἀριθμῶ γενεᾷ.

B 12 = Theón Smyrn., De utilitate mathematicae (18, 5 W.)

καὶ τὰ μὲν τᾶς σφαίρας σώματα πέντε ἐντί, τὰ ἐν τᾶι σφαίραι πῦρ [καὶ] ὕδωρ καὶ γᾶ καὶ ἀήρ, καὶ ὁ τᾶς σφαίρας ὀλκάς (?), πέμπτον.

B 13 = Theologumena arithmeticae 25, 17 de Falco; ed. Huffmann

καὶ τέσσαρες ἀρχαὶ τοῦ ζώου τοῦ λογικοῦ, ὡσπερ καὶ Φιλόλαος ἐν τῷ Περὶ φύσεως λέγει, ἐγκέφαλος, καρδία, ὀμφαλός, αἰδοῖον·

κεφαλὰ μὲν νόου, καρδία δὲ ψυχᾶς καὶ αἰσθήσιος, ὀμφαλός δὲ ῥιζώσιος καὶ ἀναφύσιος τοῦ πρώτου, αἰδοῖον δὲ σπέρματος {καὶ} καταβολᾶς τε καὶ γεννήσιος. ἐγκέφαλος δὲ [ἔχει] τὰν ἀνθρώπῳ ἀρχάν, καρδία δὲ τὰν ζώου, ὀμφαλός δὲ τὰν φυτοῦ, αἰδοῖον δὲ τὰν ξυναπάντων· πάντα γὰρ ἀπὸ σπέρματος καὶ θάλλοντι καὶ βλαστάνοντι.

B 14 /1 = Kléméns Alex., Stromata III, 17,1

ἡ ἄξιον δὲ καὶ τῆς Φιλολάου λέξεως μνημονεῦσαι· λέγει γὰρ ὁ Πυθαγόρειος ὧδε· μαρτυρέονται δὲ καὶ οἱ παλαιοὶ θεολόγοι τε καὶ μάντιες, ὡς διὰ τινος τιμωρίας ἂ ψυχὰ τῶ σώματι συνέζευκται καὶ καθάπερ ἐν σήματι τούτῳ τέθραπται.

B 14 /2 = Platón, Gorgias 493ac

ἤδη του ἔγωγε καὶ ἤκουσα τῶν σοφῶν, ὡς νῦν ἡμεῖς τέθναμεν καὶ τὸ μὲν σῶμά ἐστιν ἡμῖν σῆμα, τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ τυγχάνει ὄν οἷον ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω κάτω. καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κομψὸς ἀνὴρ, ἴσως Σικελὸς τις ἢ Ἴταλικός, παράγων τῷ ὀνόματι διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν ὠνόμασε Πίθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἀμυήτους, τῶν δ' ἀνοήτων τοῦτο τῆς ψυχῆς οὗ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ στεγανόν, ὡς τετρημένος εἶη Πίθος, διὰ τὴν ἀπληστίαν ἀπεικάσας τὸναντίον δὴ οὗτος σοί, ᾧ Καλλίκευς, ἐνδείκνυται ὡς τῶν ἐν Ἄιδου ἔτι ἀιδῆς δὴ λέγων οὗτοι ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν, οἱ ἀμύητοι, καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον Πίθον ὕδωρ ἑτέρωι τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπήκασεν τὴν τῶν ἀνοήτων ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην.

B 14 /3 = Athénaios IV, 157c

Εὐξίθεος ὁ Πυθαγορικός ... ὡς φησι Κλέαρχος ὁ Περιπατητικὸς ἐν δευτέρῳ Βίων (fr. 2; FHG II, 303) ἔλεγεν ἐνδεδέσθαι τῷ σώματι καὶ τῷ δεῦρο βίῳ τὰς ἀπάντων ψυχὰς τιμωρίας χάριν, καὶ διείπασθαι τὸν θεὸν ὡς εἰ μὴ μενοῦσιν ἐπὶ τούτοις, ἕως ἂν ἐκῶν αὐτοὺς λύσει, πλείοσι καὶ μείζοσιν ἐμπεσοῦνται τότε λύμαις. διὸ πάντας εὐλαβουμένους τὴν τῶν κυρίων ἀνάτασιν φοβεῖσθαι τοῦ ζῆν ἐκόντας ἐκβῆναι μόνον τε τὸν ἐν τῷ γήρῳ θάνατον ἀσπασίως προσίεσθαι, πεπεισμένους τὴν ἀπόλυσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς τῶν κυρίων γίγνεσθαι γνώμης.

μαρτυρέονται δὲ καὶ οἱ παλαιοὶ θεολόγοι τε καὶ μάντιες, ὡς διὰ τινος τιμωρίας ἅ ψυχὰ τῷ σώματι συνέζευκται καὶ καθάπερ ἐν σώματι τούτῳ τέθραπται.

B 15 /1 = Athénagorás 6; 6, 13 Schw.

Filoláos, verze 10. 12. 2012

καὶ Φιλόλαος δὲ ὥσπερ ἐν φρουρᾷ πάντα ὑπὸ τοῦ θεοῦ περιειληφθαι λέγων καὶ τὸ ἕνα εἶναι καὶ τὸ ἀνωτέρω τῆς ὕλης δεικνύει.

B 15 /2 = Platón, Phaedo 61d

τί δέ, ᾧ Κέβης;

οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάωι συγγεγονότες;

Οὐδέν γε σαφές, ᾧ Σώκρατες. Ἄλλα μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω.

B 15 /3 = Platón, Phaedo 61e

Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὐ φασι θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτείνουσαι, ᾧ Σώκρατες;

ἤδη γὰρ ἔγωγε (Kebes), ὅπερ νυνδὴ σὺ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν

(Theb.) διητιᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφές δὲ περὶ

αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

B 15 /4 = Platón, Phaedo 62b

ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φρουρᾷ ἐσμὲν οἱ

ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι

φαίνεται καὶ οὐ ράιδιος διιδεῖν. οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ, ᾧ Κέβης, εὖ

λέγεσθαι τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν

τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι.

B 15 /5 = Platón, Phaedo 82d

τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ᾧ Κέβης, ἐκεῖνοι οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ

μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες, οὐ κατὰ ταῦτα πορεύονται αὐτοῖς ὡς

οὐκ εἰδόσιν ὅπῃ ἔρχονται, αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ

πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρῶι ταύτῃ δὴ τρέπονται ἐκείνῃ

ἐπόμενοι, ἣ ἐκείνη ὑφηγεῖται.

Filoláos, verze 10. 12. 2012

B 16 = Ethica Eudemia II, 8; 1225a30

ὥστε καὶ διάνοιαί τινες καὶ πάθη οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσιν, ἢ πράξεις αἱ κατὰ τὰς τοιαύτας διανοίας καὶ λογισμούς, ἀλλ' ὥσπερ Φιλόλαος ἔφη εἶναί τινας λόγους κρείττους ἡμῶν.

B 17 = Stobaios, Anthologium I, 15, 7 (148, 4 Wachsmuth), ed. Huffmann

Φιλολάου Βάκχαι·

ὁ κόσμος εἷς ἐστίν, ἤρξατο δὲ γίγνεσθαι ἀχρὶ τοῦ μέσου καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου εἰς τὸ ἄνω διὰ τῶν αὐτῶν τοῖς κάτω. [καὶ] ἔστι τὰ ἄνω τοῦ μέσου ὑπεναντίως κείμενα τοῖς κάτω. τοῖς γὰρ κατωτάτω τὰ μέσα ἐστίν ὥσπερ τὰ ἀνωτάτω καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. πρὸς γὰρ τὸ μέσον κατὰ ταυτὰ ἐστίν ἐκάτερα, ὅσα μὴ μετενήνεκται.

B 18 = Stobaios, Anthologium I 25, 8 (214, 21 Wachs.)

Φιλολάου ἐκ Βακχῶν.

B 19 = Proklos, In Eucl. 22, 9 Friedl.

διὸ καὶ ὁ Πλάτων πολλὰ καὶ θαυμαστὰ δόγματα περὶ θεῶν διὰ τῶν μαθηματικῶν εἰδῶν ἡμᾶς ἀναδιδάσκει καὶ ἡ τῶν Πυθαγορείων φιλοσοφία παραπετάσμασι τούτοις χρωμένη τὴν μυσταγωγίαν κατακρύπτει τῶν θείων δογμάτων. τοιοῦτος γὰρ καὶ ὁ Ἱερὸς σύμπας λόγος καὶ ὁ Φιλόλαος ἐν ταῖς Βάκχαις καὶ ὁλος ὁ τρόπος τῆς Πυθαγόρου περὶ θεῶν ὑφηγήσεως.

B 20 /1 = Ióannēs Lydus, De mensibus II, 12 (II, 11 Wunsch)

ὀρθῶς οὖν ἀμήτορα τὸν ἑπτὰ ἀριθμὸν ὁ Φιλόλαος προσηγόρευσε· μόνος γὰρ οὔτε γεννᾶν οὔτε γεννᾶσθαι πέφυκε· τὸ δὲ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον ἀκίνητον· ἐν κινήσει γὰρ ἡ γέννησις ἐπειδὴ καὶ τὸ γεννῶν καὶ τὸ γεννώμενον οὐκ ἄνευ κινήσεως ἐστίν, τὸ μὲν ἵνα γεννήσῃ, τὸ δὲ ἵνα γεννηθῇ· τοιοῦτος δὲ ὁ θεός, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ῥήτωρ ὁ Ταραντῖνος· φησὶ δὲ οὕτως·

Filoláos, verze 10. 12. 2012

ἔστι γὰρ ἡγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων εἷς αἰὲν θεός, μόνιμος ἀκίνητος αὐτὸς
ἑαυτῷ ὅμοιος.

B 20 /2 = Filón Alex., De opif. 100 (I, 34, 10 Cohn)

δι' ἣν αἰτίαν οἱ μὲν ἄλλοι φιλόσοφοι τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐξομοιοῦσι τῇ ἀμήτορι
Νίκηι καὶ Παρθένωι, ἣν ἐκ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς ἀναφανῆναι λόγος ἔχει, οἱ δὲ
Πυθαγόρειοι τῷ ἡγεμόνι τῶν συμπάντων· τὸ γὰρ μήτε γεννῶν μήτε γεννώμενον
ἀκίνητον μένει ...· μόνον δ' οὔτε κινουῖν οὔτε κινούμενον ὁ πρεσβύτερος ἄρχων καὶ
ἡγεμῶν, οὗ λέγοιτ' ἂν προσηκόντως εἰκῶν ἑβδομάς. μαρτυρεῖ δέ μου τῷ λόγῳ καὶ
Φιλόλαος ἐν τούτοις· ἔστι γὰρ, φησίν, ... ἄλλων.

B 20 /3 = Anatolios, De decade 35 Heiberg

ἑβδομάς μόνη τῶν ἐντὸς δεκάδος οὐ γεννᾷ οὔτε γεννᾶται ὑπ' ἄλλου ἀριθμοῦ πλήν
ὑπὸ μονάδος· διὸ καὶ καλεῖται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παρθένος ἀμήτωρ.
ἔστι γὰρ ἡγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων, θεός, εἷς, αἰὲν ὢν, μόνιμος, ἀκίνητος, αὐτὸς
ἑαυτῷ ὅμοιος, ἕτερος τῶν ἄλλων.

B 20a = Ióannés Lydus, De mensibus IV, 12 (IV, 64 Wünsch)

ὀρθῶς οὖν ὁ Φιλόλαος τὴν δυάδα Κρόνου σύνευνον εἶναι λέγει, ὃν κατὰ τὸ
προφανές Χρόνον ἂν τις εἴποι.

B 21 = Stobaios, Anthologium I, 20, 2; 172, 9 Wachs.

Φιλολάου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περὶ ψυχῆς. Φιλόλαος ἀφθαρτον τὸν κόσμον εἶναι.
λέγει γοῦν οὕτως ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς·
παρὸ καὶ ἀφθαρτος καὶ ἀκαταπόνατος διαμένει τὸν ἄπειρον αἰῶνα· οὔτε γὰρ
ἐντοσθεν ἄλλα τις αἰτία δυναμικωτέρα αὐτᾶς εὐρεθήσεται οὔτ' ἔκτοσθεν φθειραὶ
αὐτὸν δυναμένα· ἀλλ' ἦν ὅδε ὁ κόσμος ἐξ αἰῶνος καὶ εἰς αἰῶνα διαμενεῖ, εἷς ὑπὸ
ἐνὸς τῷ συγγενέος καὶ κρατίστῳ καὶ ἀνυπερθέτῳ κυβερνώμενος. ἔχει δὲ καὶ τὰν

ἀρχὰν τᾶς κινήσιός τε καὶ μεταβολᾶς ὁ κόσμος εἰς ἑὼν καὶ συνεχῆς καὶ φύσει
 διαπνεόμενος καὶ περιγεόμενος ἐξ ἀρχιδίου· καὶ τὸ μὲν ἀμετάβλατον αὐτοῦ, τὸ δὲ
 μεταβάλλον ἐστί· καὶ τὸ μὲν ἀμετάβολον ἀπὸ τᾶς τὸ ὅλον περιεχούσας ψυχᾶς μέχρι
 σελήνας περαιοῦται, τὸ δὲ μεταβάλλον ἀπὸ τᾶς σελήνας μέχρι τᾶς γᾶς. ἐπεὶ δέ γε
 καὶ τὸ κινεόν ἐξ αἰῶνος ἐς αἰῶνα περιπολεῖ, τὸ δὲ κινεόμενον, ὡς τὸ κινεόν ἄγει,
 οὕτως διατίθεται, ἀνάγκη τὸ μὲν ἀεικίνατον τὸ δὲ ἀειπαθὲς εἶμεν· καὶ τὸ μὲν νῶ καὶ
 ψυχᾶς ἀνάκωμα πᾶν, τὸ δὲ γενέσιος καὶ μεταβολᾶς· καὶ τὸ μὲν πρῶτόν τε δυνάμει
 καὶ ὑπερέχον, τὸ δ' ὕστερον καὶ καθυπερεχόμενον· τὸ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τούτων, τοῦ
 μὲν αἰεὶ θεόντος θείου τοῦ δὲ αἰεὶ μεταβάλλοντος γενατοῦ, κόσμος.

διὸ καὶ καλῶς ἔχειν ἔλεγε, κόσμον ἦμεν ἐνέργειαν αἰδίου θεῶ τε καὶ γενέσιος κατὰ
 συνακολουθίαν τᾶς μεταβλατικᾶς φύσιος. καὶ ὁ μὲν [εἰς] ἐς αἰεὶ διαμένει κατὰ τὸ
 αὐτὸ καὶ ὡσαύτως ἔχων, τὰ δὲ καὶ γινόμενα καὶ φθειρόμενα πολλά. καὶ τὰ μὲν [ἐν]
 φθορᾷ ὄντα καὶ φύσεις καὶ μορφὰς σώιζοντι καὶ γονῆι πάλιν τὰν αὐτὰν μορφὰν
 ἀποκαθιστάντι τῷ γεννήσαντι πατέρι καὶ δημιουργῷ ...

B 22 /1 = Claudianus Mamertus II, 3; 105, 5 Engelbr.

Pythagorae igitur, quia nihil ipse scriptitaverat, a posteris quaerenda sententia est. in quibus vel
 potissimum floruisse Philolaum reperio Tarentinum, qui multis voluminibus de intellegendis
 rebus et quid quaeque significant oppido obscure dissertans, priusquam de animae substantia
 decernat, de mensuris ponderibus et numeris iuxta geometricam musicam atque arithmetice
 mirifice disputat per haec omne universum extitisse confirmans.

B 22 /2 = Claudianus Mamertus II, 7; 120, 12

nunc ad Philolaum redeo, a quo dudum magno intervallo digressus sum, qui in tertio voluminum,
 quae περὶ ῥυθμῶν καὶ μέτρων praenotat, de anima sic loquitur: ‘anima inditur corpori per
 numerum et immortalem eandemque incorporalem convenientiam’. item post alia: ‘diligitur
 corpus ab anima, quia sine eo non potest uti sensibus. a quo postquam morte deducta est, agit in
 mundo incorporalem vitam.’

B 23 = Iamblichos, In Nicomachi arithmetica introductionem 10, 22 Pistelli (Syrian. 10, 22)

Φιλόλαος δέ φησιν ἀριθμὸν εἶναι τῆς τῶν κοσμικῶν αἰωνίας διαμονῆς
κρατιστεύοισαν καὶ αὐτογενῆ συνοχήν.